

Bunăstarea copiilor din județul Bihor.

Cercetare cantitativă

Sergiu Bălțătescu | Claudia Bacter | Krisztina Bernáth |
Rita Pásztor

INTRODUCERE

Copiii din județul Bihor – date statistice

La 1 ianuarie 2017, județul Bihor avea o populație totală de 566.235 de locuitori, conform bazei de date Tempo on-line a Institutului Național de Statistică. Distribuția populației după grupele de vârstă vizate de acest studiu este înfățișată în tabelul 1.

Tabel 1. Distribuția după vârstă a populației vizate, în cifre absolute

Vârsta	Băieți	Fete	Total copii
7	3391	3129	6520
8	3188	3127	6315
9	3138	3127	6265
10	3231	3121	6352
11	3399	3189	6588
12	3091	2884	5975
13	3169	3070	6239
Total	22607	21647	44254

Sursa: Institutul Național de Statistică, 2017

Datele statistice pentru județul Bihor arată că marea majoritate a populației cuprinse în învățământul primar și gimnazial (78,1%) învață în școli cu predare în limba română. În școlile cu predare în limba

maghiară învață 21,6% dintre elevi iar în școlile cu predare în limba slovacă învață 0,3% dintre aceștia. Nu există în județul Bihor școli cu predare în limba romani.

Cuprinderea în învățământ

În anul școlar 2016-2017 funcționează 151 de unități de învățământ cu clase de învățământ primar și gimnazial, dintre care 5 sunt destinate învățământului special. Dintre cele 146 de unități de învățământ, 97 sunt în mediul rural și au arondate 180 de unități fără personalitate juridică. În mediul urban funcționează 49 de unități cu personalitate juridică (între care 32 din Oradea) ce au arondate care 11 unități (dintre care 3 în Oradea).

În România, elevii cu vârstele de 8, 10, 12 ani sunt înscriși de regulă în clasele a II-a, a IV-a și a VI-a. Potrivit datelor puse la dispoziție de Ministerul Educației Naționale, în aceste clase învață 17.311 elevi, distribuiți pe clase și pe mediul de rezidență al unității școlare. După cum se observă, numărul copiilor care învață în școli din mediul urban este mai mare decât al acelora care învață în mediul rural pentru fiecare din clasele studiate, diferența cea mai importantă fiind înregistrată pentru clasa a VI-a.

Tabel 2. Distribuția elevilor în județul Bihor pe clase și pe mediul de rezidență al unității școlare. Sursa: Datele furnizate de Ministerul Educației

		Clasa a II-a	Clasa a IV-a	Clasa a VI-a	Total
Mediul de rezidență al școlii	Rural	2868	2726	2609	8203
	Urban	3043	2790	3275	9108
	Total	5911	5516	5884	17311

Accesul la educație și calitatea acesteia

În anul 2015, rata abandonului calculată la nivelul județului Bihor era de 2,2% în învățământul primar și 2,8% în învățământul secundar. Nivelurile abandonului școlar în județul nostru sunt mai ridicate decât în regiunea Nord-Vest, dar și decât în restul țării (figura 1).

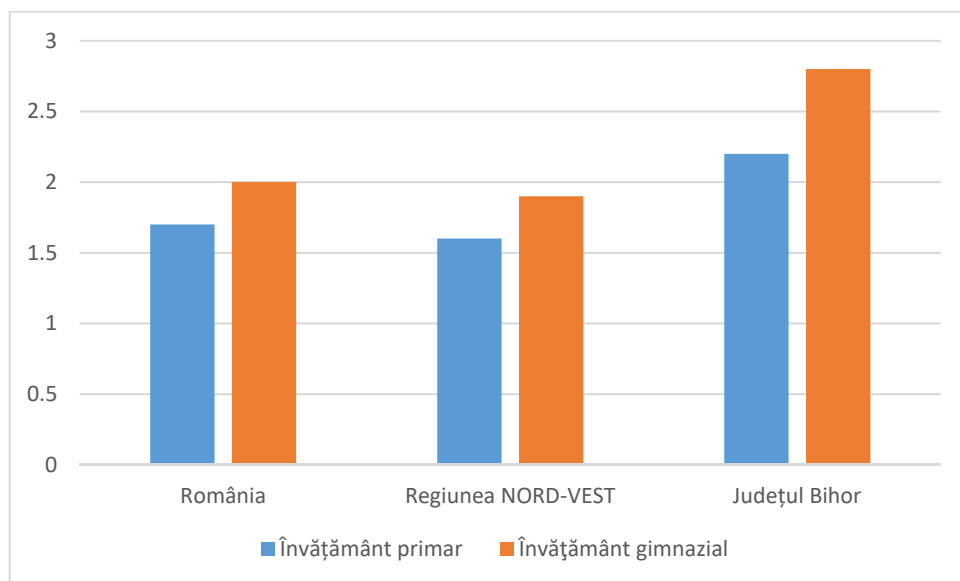

Figura 1. Rata abandonului școlar
în învățământul primar și gimnazial în județul Bihor (2016)

Sursa: Baza de date TEMPO a Institutului Național de Statistică.

Se știe, din studiile desfășurate la nivel național, că sunt mai scăzute nivelurile participării școlare dar și rezultatele la învățătură în cazul copiilor proveniți din familii sărace, din mediul rural (Bădescu și Petre, 2016), având o dizabilitate, de etnie romă (Stănculescu, Marin și Popp, 2012) sau a celor care trebuie să muncească pentru a contribui la supraviețuirea familiei. Toate aceste categorii de copii vulnerabile întâmpină dificultăți majore în asigurarea unei educații de calitate (Guvernul României, 2014).

Alături de factorii economici mai intervin în explicarea abandonului și factori familiali precum structura familiei și atitudinea părinților față de școală. Nu în ultimul rând, pot fi luați în considerare factorii școlari precum lipsa adaptării curriculei la situația copiilor cu dificultăți de învățare, lipsa de valorizare în școală a aptitudinilor elevilor necuprinse în cadrul strict al curriculei și climatul educațional neincluziv (Apostu et al., 2015).

Această situația nu are cum să nu fie corelată cu ceea ce UNICEF numește „*Costurile investiției insuficiente în educație în România*”. În raportul cu același nume specialiștii au formulat propuneri privind investiții direcționate special către școlile care cuprind și mențin în procesul de școlarizare copii proveniți din medii dezavantajate, iar accentul să se pună pe dezvoltarea abilităților sociale și emoționale ale copiilor (Varly et al., 2014).

În *Raportul european asupra educației* publicat în 2016, în cazul României sunt identificate ca grupe expuse riscului de abandon elevii din mediul rural, din familiile sărace și romii (European Commission, 2016). Situația județului Bihor este nefavorabilă din acest punct de vedere. În județ, din datele ultimului recensământ reiese că numărul romilor este mai ridicat (6,02%) decât cel pe țară (3,09%). 52,6% din populația județului locuiește în mediul rural (Institutul Național de Statistică, 2016). Datele referitoare la nivelul de educație a populației prezintă o situație dezavantajoasă pentru județul Bihor. Deși numărul celor cu studii superioare este mai mare (14%) în județ decât la nivel național (12,7%), procentul persoanelor cu studii cel mult primare (16,7%) este mult deasupra procentelor pe țară (10%) (Olah, Ștefănescu, Flora și Roșeanu, 2016). Județul Bihor cuprinde de asemenea mai multe zone defavorizate, ceea ce are o influență nefavorabilă asupra școlarizării.

METODOLOGIA DE CERCETARE

Obiectivele cercetării

Studiul de față a urmărit folosirea unor instrumente standardizate de monitorizare a bunăstării copiilor, pe baza unui set de indicatori care să reflecte situația actuală a bunăstării copiilor din județul Bihor. În acest scop a fost realizată o cercetare cantitativă la nivelul unităților de învățământ din Județul Bihor. Grupul țintă l-au reprezentat copiii de clasa a II-a, a IV-a și a VI-a din județ, atât din mediul rural cât și din cel urban, din toate comunitățile etnice. În faza de implementare a proiectului am colaborat cu Inspectoratul Școlar Județean Bihor, cu

instituții de învățământ, cu profesori din învățământul preuniversitar și cu specialiști în domeniului protecției și bunăstării copilului și cu părinții copiilor care și-au dat acordul la realizarea studiilor.

Eșantionul

Am urmărit să realizăm un eșantion reprezentativ la nivel județean pentru populația de copii școlari incluși în clasele a II-a, a IV-a, și a VI-a. Unitatea primară de eșantionare a fost clasa de elevi. Toate cele trei eșantioane au fost realizate folosind aceeași metodologie. Am împărțit unitățile de învățământ din județ în nouă straturi în funcție de situarea acestora în mediul urban sau rural și în cinci regiuni ale județului Bihor, în jurul axelor create de patru drumuri naționale (Oradea-Arad, Oradea-Deva, Oradea-Cluj Napoca, Oradea-Satu Mare).

Tabel 3. Proporția elevilor pentru fiecare strat al eșantionului

Număr strat	Situare în zona din județ și mediu	Clasa a II-a	Clasa a IV-a	Clasa a VI-a
1	Urban (zona Oradea)	35%	32%	35%
2	Urban (zona Salonta)	3%	3%	3%
3	Urban (zona Beiuș)	4%	5%	6%
4	Urban (zona Aleșd)	2%	2%	2%
5	Urban (zona Marghita)	7%	8%	8%
6	Rural (zona Salonta)	12%	10%	9%
7	Rural (zona Beiuș)	11%	13%	11%
8	Rural (zona Aleșd)	11%	11%	9%
9	Rural (zona Marghita)	15%	16%	16%
	Total	100%	100%	100%

Mărimea proiectată a subeșantioanelor pentru aceste straturi a fost proporțională cu ponderea elevilor. Din interiorul unui strat a fost selectat în mod aleator un număr de școli. Totuși, din cauza numărului mic de chestionare planificate, reprezentativitatea eșantionului în funcție de straturi este limitată.

Chestionarul folosit în cercetare

A fost folosit instrumentul standardizat al cercetării *Lumile copiilor. Ancheta internațională asupra bunăstării copiilor. Valul al treilea.* (Children's Worlds. Third wave, 2017). În cadrul proiectului au fost utilizate trei versiuni diferite de chestionar, pentru copii cu vârstele de 8, 10 și 12 ani, numărul de întrebări și gradul de dificultate al acestora crescând cu vârsta. Întrebările incluse în chestionare investighează dimensiunile cele mai importante ale vieții copiilor:

- Caracteristici socio-demografice
- Locuire, componența gospodăriei și relațiile din familie
- Situația economică, înzestrarea cu bunuri a gospodăriei
- Prieteni
- Școală (colegi, profesori, siguranța și climatul în clasă)
- Activități de timp liber
- Zona de locuire
- Bunăstare subiectivă

Procedura de aplicare

Cercetarea de teren s-a desfășurat în perioada noiembrie-decembrie 2017. Pentru aplicare a fost obținut în prealabil acordul Inspectoratului Școlar Județean Bihor. Operatorii, special instruiți, au fost în majoritate studenți și masteranzi ai Universității din Oradea, Facultatea de Științe Socio-Umane. Au participat la culegerea datelor și profesori de la Universitatea Emanuel din Oradea și Universitatea Creștină Partium.

După ce s-a solicitat acordul unităților de învățământ selectate, operatorii au mers în clase unde elevilor li s-a distribuit un formular de acord pasiv. Acesta conține o prezentare a scopului cercetării și adresează părinților cererea de a îl semna și returna numai în caz că nu doresc

participarea la proiect a copilului lor. Eventualele negații au trebuit aduse până la data aplicării chestionarelor, adică peste minim trei zile de la data primirii. Chestionarele au fost aplicate în clasă, în prezența operatorului și în majoritatea claselor a învățătoarei, dirigintelui sau profesorului de la ora respectivă.

După prezentarea scopului cercetării, elevilor li s-a reamintit că, dacă nu doresc, pot refuza să participe la studiu. Copiii care au refuzat și cei ai căror părinți au trimis formularul semnat nu au participat la completarea chestionarelor. Numărul refuzurilor a fost în general redus, fiind ceva mai ridicat în clasele mici (a IV-a și mai ales a II-a). Unii copii au lipsit pe motiv de boală sau din motive necunoscute. Procentul mediu chestionarelor aplicate din numărul total de elevi din componența claselor variază la 48% la 100%, cu o medie de 86% la clasa a II-a, 87% la clasa a IV-a, respectiv 88% la clasa a VI-a. În majoritatea cazurilor, chestionarul a fost administrat în limba română. Pentru clasele în care limba de predare este maghiară a fost folosită o versiune tradusă de Krisztina Bernath¹.

Introducerea, verificarea și ponderarea datelor

Datele au fost introduse în programul SPSS® și au fost verificate pentru greșeli de introducere². În acest proces au fost excluse din baza de date și chestionarele cu un număr mare de non-răspunsuri.

După verificarea datelor și eliminarea chestionarelor incomplete, setul de date de sondaj cuprindea 1237 chestionare: 387 (clasa a II-a), 385 (clasa a IV-a) și 465 (clasa a VI-a).

¹ Retranslația și verificarea traducerii a fost realizată de Péter Róbert, cercetător la Institutul Tárki din Budapesta Ungaria.

² Coordonarea introducerii și verificării datelor a fost realizată voluntar de drd. Mihai Tămășan, Universitatea din Oradea.

Baza de date a fost ponderată urmărindu-se obținerea reprezentativității pe mediul urban/rural și etnie³.

REZULTATE

Structura eșantionului

52,5% din eșantion sunt fete și 47,5% sunt băieți. Chiar dacă vârstele copiilor variază de la 7 la 13 ani, aproximativ 80% dintre copii sunt exact de 8, 10 sau 12 ani.

Tabel 4. Distribuția respondenților în funcție de vârstă (frecvențe relative)

Vârsta	7	8	9	10	11	12	13	14	Total
Procent	1,6%	24,6%	5,7%	28,4%	10,8%	26,3%	2,6%	0,1%	100%

Chestionarul include o întrebare privind limba vorbită acasă, respectiv la școală sau cu prietenii (vezi tabelul 5). Au fost permise răspunsuri multiple și de aceea totalul ponderilor depășește 100%.

Tabel 5. Limba vorbită acasă, la școală și cu prietenii în funcție de clasă (răspunsuri multiple)

	clasa a II-a			clasa a IV-a			clasa a VI-a		
	acasă	la școală	cu prietenii	acasă	la școală	cu prietenii	acasă	la școală	cu prietenii
Română	71,8%	73,6%	72,5%	72,8%	80,2%	74,7%	77,7%	78,0%	72,9%
Maghiară	24,4%	23,3%	23,2%	29,7%	21,7%	24,8%	27,8%	25,6%	28,0%
Romani	9,8%	4,3%	8,3%	2,8%	1,1%	2,4%	4,3%	1,2%	3,1%
Alta	4,7%	5,5%	2,0%	5,1%	0,7%	4,7%	6,1%	4,5%	6,2%
Total	110,7%	106,7%	106,0%	110,3%	103,7%	106,6%	116,0%	109,3%	110,3%

Chestionarele de clasa a IV-a și a VI-a au inclus întrebări referitoare la etnie și religie. În ce privește autoidentificarea etnică, rezultatele au fost consemnate în tabelul 6.

³ Însă doar pentru limbile română și maghiară. Din cauza lipsei unei estimări clare a numărului de copii romi în județul Bihor și a subreprezentării serioase a romilor în eșantion nu s-a putut face o corecție prin ponderare în legătură cu această categorie.

Tabel 6. Autoidentificarea etnică (răspunsuri multiple)

	Clasa a IV-a	Clasa a VI-a
Român	72,9%	70,4%
Maghiar	23,0%	22,6%
Rom	2,3%	6,8%
Alta	3,2%	2,3%
Nu sunt sigur	1,9%	1,3%

Proporția respondenților care se declară romi variază de la o grupă de vârstă la alta. Procentele raportate trebuie tratate cu prudență, întrucât autoidentificarea etnică a romilor este problematică.

În ce privește religia, mai mult de jumătate dintre copiii participanți la studiu din clasele a IV-a (55,8%) și a VI-a (58,1%) au declarat că sunt de religie ortodoxă (tabelul 7). 14,9% dintre copiii din clasa a IV-a sunt de religie neoprotestantă. O parte dintre copiii din clasa a VI-a (10,8%) au religia romano-catolică, iar 9,9% dintre aceștia sunt de religie neoprotestantă. Observăm din datele obținute faptul că un număr destul de mare de subiecți au declarat că au altă religie decât cele specificate (9,7% dintre copiii din clasa a IV-a, respectiv 10,4% dintre cel din clasa a VI-a). Cel mai probabil este vorba tot de o confesiune creștină, posibil neoprotestantă. 5,9% dintre copiii din clasa a IV-a și 2,6% dintre copiii de clasa a VI-a nu sunt siguri de religia pe care o au.

Tabel 7. Religia declarată de copii (clasele a IV-a și a VI-a) (procente din total)

	Clasa a IV-a	Clasa a VI-a
Ortodoxă	55,8	58,1
Romano-catolică	5,5	10,8
Greco-catolică	2,6	2,0
Protestată	5,6	6,2
Neoprotestantă (baptistă, adventistă, penticostală)	14,9	9,9
Alta	9,7	10,4
Nu sunt sigur	5,9	2,6
Total	100	100

Gospodăria și familia

Prima dimensiune relevantă a cuprins întrebări cu privire la casa în care copiii locuiesc, componența familiei și relațiile intrafamiliale. Peste 97% dintre copii au declarat că locuiesc împreună cu familia lor, în jur de 0,5-1,7% trăiesc într-o familie de plasament (asistent maternal) și un număr mai redus într-o casă de copii (0,2%-0,9%).

Tabel 8. Locuirea în funcție de clasă (procente)

	Clasa a II-a	Clasa a IV-a	Clasa a VI-a
Locuiesc cu familia mea	97,2	98,6	97,6
Locuiesc într-o familie de plasament	1,1	0,5	1,7
Locuiesc într-o casă de copii	0,9	0,7	0,2
Locuiesc într-un alt tip de casă	0,8	0,2	0,6
Total	100	100	100

Datele privind componența familiei copiilor participanți la studiu sunt redată în tabelul 9.

Tabel 9. Membrii gospodăriei în funcție de clasă (răspunsuri multiple, procente)

	Clasa a IV-a	Clasa a VI-a
Mama	97,4	95,1
Tata	88,3	88,5
Mama vitregă	0,7	0
Tatăl vitreg	4,3	1,8
Bunica	27,7	27,4
Bunicul	17,7	16,8
Frați/surori	68,9	65,5

Peste 97% din copii trăiesc cu mama biologică și peste 88% cu tatăl biologic. Bunicul face parte din gospodărie în jur de 17% dintre cazuri și bunica în peste 27% din cazuri. Peste 65,5% dintre copii locuiesc cu frații lor. În mai puțin 27% din cazuri familia este formată din 3 sau mai puține

persoane, în 38% din cazuri din 4 persoane. În jur de 20% din copii trăiesc în familii formate din 5 persoane și în 15-18% din cazuri din 6 sau mai multe persoane.

Următoarele cinci întrebări se referă la opiniile copiilor cu privire la casa și oamenii cu care trăiesc. Rezultatele sunt cuprinse în tabelul 10. Copiii sunt cel mai mult de acord cu propoziția „acasă mă simt în siguranță” (95,5% sunt foarte sau total de acord) și cel mai puțin de acord cu afirmația „părinții (sau persoanele care au grijă de mine) mă tratează în mod corect” (79,9% sunt foarte sau total de acord).

Tabel 10. Opinii despre casă și familie (elevi din toate clasele)

	Nu sunt de acord	Sunt foarte puțin de acord	Sunt oarecum de acord	Sunt foarte de acord	Total de acord	Total
Sunt oameni din familia mea care au grijă de mine	6,0%	1,2%	2,5%	15,1%	75,2%	100%
Dacă am o problemă, familia mea mă va ajuta	1,0%	0,8%	3,7%	19,7%	74,9%	100%
În familia noastră ne petrecem timpul în mod plăcut împreună	1,7%	2,8%	10,2%	23,8%	61,5%	100%
Acasă mă simt în siguranță	1,0%	0,8%	2,7%	17,5%	78,0%	100%
Părinții mei mă ascultă și țin cont de ceea ce spun	1,8%	5,2%	14,0%	21,6%	57,3%	100%

Tabelul 11 rezumă variațiile în răspunsurile la aceste cinci întrebări în funcție de variabilele socio-demografice. Observăm că nu au existat diferențe semnificative în răspunsuri în funcție de sex, clasă sau mediul școlii.

Tabel 11. Variațiile în întrebări despre acasă și oamenii cu care locuiești
(toate clasele, medii pe scala 1-5)

	Sunt oameni din familia mea care au grijă de mine	Dacă am o problemă, familia mea mă va ajuta	În familia noastră ne petrecem timpul în mod plăcut împreună	Acasă mă simt în siguranță	Părinții mei mă ascultă și țin cont de ceea ce spun	Părinții mei și cu mine luăm împreună decizii referitoare la viața mea
<i>Gen</i>						
Fată	4,5	4,7	4,5	4,7	4,3	4,3
Băiat	4,5	4,6	4,4	4,7	4,2	4,1
<i>Clasa</i>						
a II-a	4,6	4,6	4,4	4,6	4,3	-
a IV-a	4,6	4,6	4,4	4,7	4,4	-
a VI-a	4,5	4,7	4,4	4,7	4,3	4,2
<i>Mediu</i>						
Rural	4,6	4,6	4,5	4,7	4,2	4,3
Urban	4,4	4,7	4,4	4,7	4,3	4,2

Întrebați fiind de relațiile cu frații și surorile, copiii din toate categoriile de vârstă au declarat într-o proporție destul de mare că au fost loviți de către aceștia sau le-au fost date porecle supărătoare. Cel mai mare procent îl reprezintă fetele din clasa a II-a, care au fost lovite de către frați sau surori (35,0%), urmat de băieții din clasa a IV-a, care au primit porecle supărătoare (34,4%).

Tabel 12. Procentul copiilor victimizați fizic sau verbal între frați cel puțin o dată în ultima lună, în funcție de sex și clasă

	Clasa a II-a		Clasa a IV-a		Clasa a VI-a	
	Ai fost lovit de frații sau surorile tale	Frații sau surorile tale ți-au dat porecle supărătoare	Ai fost lovit de frații sau surorile tale	Frații sau surorile tale ți-au dat porecle supărătoare	Ai fost lovit de frații sau surorile tale	Frații sau surorile tale ți-au dat porecle supărătoare
Fată	35,0%	25,9%	31,9%	28,0%	25,2%	28,5%
Băiat	32,0%	29,4%	27,2%	34,4%	24,7%	18,4%

Următorul set de întrebări se referă la satisfacția cu viața de familie. Copiii din clasa a doua au fost rugați să răspundă la aceste întrebări folosind scala fețelor (transpusă în cinci puncte). Tabelul 13 rezumă rezultatele obținute. Pentru toate variabilele, cel puțin 95% dintre copii au raportat că sunt mulțumiți sau foarte mulțumiți de aceste aspecte.

Tabel 13. Satisfacția cu locuința și oamenii cu care locuiești/oamenii din familie (clasa a II-a)

	1 (cea mai nefericită față)	2	3	4	5 (cea mai fericită față)
Oamenii cu care locuiești	1,1%	0,0%	1,3%	20,4%	77,3%
Ceilalți oameni din familia ta	1,8%	2,3%	6,5%	22,7%	66,6%
Locuința ta	1,9%	1,4%	4,1%	17,6%	75,0%

Aceleași întrebări au fost adresate copiilor din grupele de vârstă 10 și 12 ani, cerându-li-se să dea răspunsuri pe scala 0-10. Tabelul 14 rezumă distribuția acestor răspunsuri în funcție de sex și mediul în care se află unitatea de învățământ.

Tabel 14. Satisfacția cu locuința și oamenii din familie (clasa a IV-a și a VI-a)
(medii pe scala 0-10)

	Oamenii cu care locuiești	Ceilalți oameni din familia ta	Locuința ta
<i>Gen</i>			
Băiat	9.7	9.4	9.4
Fată	9.6	9.0	9.5
<i>Mediul școlii</i>			
Rural	9.6	9.1	9.6
Urban	9.7	9.0	9.5

Se observă că diferențele identificate sunt mai degrabă mici, la limita erorilor statistice. Băieții par a fi ușor mai mulțumiți de ceilalți membri din familie.

Locuința și înzestrarea gospodăriei

Analizând datele privind condițiile de locuit observăm că, în ceea ce privește copiii din clasa a VI-a, mai mult de jumătate dintre participanții la studiu din mediul rural (55,9%) dar și din mediul urban (57,6%) au cameră proprie. Procentele sunt mai mici la copiii din clasa a IV-a, înregistrându-se și diferențe între mediul urban (48,9%) și rural (39,8%).

Tabel 15. Procentul celor care dorm singuri în cameră,
în funcție de mediul de rezidență și de clasă

	Clasa a IV-a	Clasa a VI-a
Rural	39,8%	55,9%
Urban	48,9%	57,6%

Copiii le-au fost adresate întrebări privind lucrurile pe care le au ei și familiile lor (pentru grupa de vârstă 8 ani a fost inclusă o listă mai scurtă). Tabelul 16 arată că peste 98% dintre copii consideră că au avut haine bune de mers la școală. De asemenea, peste 90% dintre copii au acces la Internet de acasă, în vreme ce peste 80% dintre copii au propriul telefon mobil, acest procent fiind semnificativ mai mare pentru copiii de 12 ani (94,3%, comparativ cu 78,2% clasa a II-a, respectiv 87,3% clasa a IV-a).

Tabel 16. *Lucruri pe care le ai (toate grupele de vârstă) (procentul răspunsurilor „Da”)*

	Clasa a II-a	Clasa a IV-a	Clasa a VI-a
Haine în stare bună	98,2%	99,3%	99,6%
Destui bani pentru excursii și alte activități școlare	83,0%	91,0%	92,6%
Acces la Internet de acasă	90,9%	92,0%	93,6%
Echipamentul/lucrurile de care ai nevoie pentru sporturi sau activități de timp liber	92,1%	86,8%	90,5%
Bani de buzunar/bani pe care să îi cheltui pentru tine	79,1%	88,8%	92,5%
Două perechi de pantofi în stare bună	96,0%	97,1%	99,0%
Un telefon mobil	78,2%	87,3%	94,3%
Echipament/lucruri necesare la școală	97,8%	97,9%	98,6%

Prietenii și alte relații sociale

În ceea ce privește relațiile copiilor cu prietenii, în tabelul 17 observăm că băieții raportează întâlniri mai frecvente cu prietenii lor, mai mult de jumătate dintre ei întâlnindu-se aproape zilnic (5-6 ori pe săptămână 14,6%, zilnic: 40,3%), pe când în rândul fetelor sunt mai frecvente întâlnirile săptămânale (20,1%) sau zilnice (37,8%).

Tabel 17. Cât de des te vezi cu prietenii (în afara timpului când ești la școală)?
(toate clasele)

	Niciodată	Mai rar de o dată pe săptămână	O dată sau de două ori pe săptămână	De trei sau patru ori pe săptămână	De cinci sau șase ori pe săptămână	În fiecare zi
<i>Gen</i>						
Fată	4,0%	14,6%	20,1%	12,8%	10,8%	37,8%
Băiat	3,3%	14,0%	14,4%	13,3%	14,6%	40,3%
<i>Mediul școlii</i>						
Rural	2,9%	15,4%	17,4%	13,1%	11,3%	40,0%
Urban	3,5%	15,0%	18,2%	12,7%	15,5%	35,1%
<i>Clasa</i>						
a II-a	5,7%	13,8%	14,0%	12,5%	10,6%	43,5%
a IV-a	2,3%	14,9%	21,5%	13,3%	13,1%	34,8%
a VI-a	1,7%	16,9%	17,9%	12,8%	16,7%	34,0%

Observăm o diferență în ceea ce privește frecvența întâlnirilor dintre prieteni în mediul rural și urban: pe când 40% din copiii care învață în mediul rural se întâlnesc zilnic, procentul copiilor având școala în mediul urban care se întâlnesc zilnic cu prietenii lor este de 35,1%. De asemenea, 15,5% dintre copiii care învață în mediul urban se întâlnesc aproape zilnic, adică de 5-6 ori pe săptămână, comparativ cu 11,3% în ce privește copiii care învață în sate. Similar, copiii din clasa a II-a se întâlnesc mai frecvent (43,5% zilnic, comparativ cu 34,8% elevii de clasa a IV-a și 34% cei de clasa a VI-a). Peste 5% dintre copiii de clasa a II-a spun că nu se întâlnesc niciodată cu prietenii lor, acest procent scăzând cu mai mult de jumătate în cazul copiilor de clasa a patra și a șasea.

Am întrebat copiii dacă au un număr suficient de prieteni, dacă aceștia sunt dispuși să le ofere suport și la modul cum se înțeleg cu ei (tabelul 18).

Tabel 18. Atitudinile copiilor față de prietenii lor (toate clasele)

	Nu sunt de acord	Sunt foarte puțin de acord	Sunt oarecum de acord	Foarte de acord	Total de acord
Am destui prieteni	4,8%	3,1%	12,1%	27,2%	52,8%
Prietenii mei sunt de obicei drăguți cu mine	2,0%	5,1%	14,5%	32,1%	46,3%
Eu și cu prietenii mei ne înțelegem bine	1,2%	2,3%	11,0%	30,6%	54,9%
Dacă am o problemă, am un prieten care să mă sprijine	3,4%	3,5%	11,4%	25,8%	55,8%

46,3% dintre copii sunt total de acord că prietenii lor sunt de obicei drăguți cu ei și 52,8% sunt total de acord că au destui prieteni. Procente mari sunt înregistrate și în ceea ce privește răspunsurile privind modul în care se înțeleg cu prietenii (54,9% total de acord), respectiv sprijinul primit din partea acestora când se confruntă cu probleme (55,8% total de acord).

În general, copiii evaluează într-un mod foarte pozitiv relațiile cu prietenii și cu alte persoane, media satisfacției cu prietenii fiind peste 8,6 (respectiv 3,4 pe scala fețelor) (tabelul 19).

Tabel 19. Satisfacția copiilor cu prietenii în funcție de sex, mediu și clasă (medii)

	Clasa a II-a (scala 1-5)	Clasa a IV-a (scala 0-10)	Clasa a VI-a (scala 0-10)
Fată	4,6	9,2	9,4
Băiat	4,5	8,8	9,0
Rural	4,6	8,8	8,9
Urban	4,4	9,2	9,4
Total	4,5	9,0	9,2

Copiii din clasele mai mari, fetele și elevii care învață în mediul urban se simt mai în siguranță cu prietenii lor, dar diferențele sunt mai degrabă mici.

Școala

Deplasare și siguranță

Majoritatea copiilor ajung în mai puțin de 30 de minute la școală atât în mediul urban (91,2%), cât și în mediul rural (90,6%). Mai puțin de 10% dintre copii ajung în cel mult o oră (7,8% în mediul rural, respectiv 7,4% în cazul copiilor din urban). Doar în cazul a 1,6% dintre copii durata deplasării până la școală este chiar mai mult de o oră (vezi tabelul 20).

Tabel 20. Cât timp ți-ai luat pentru a te deplasa la școală azi? (clasele a II-a și a IV-a)

	Mai puțin de 30 de minute	Cel mult o oră	Peste 1 oră	Total
Rural	90,6%	7,8%	1,6%	100%
Urban	91,2%	7,4%	1,5%	100%

Conform datelor culese copiii percep deplasarea lor la școală ca fiind foarte sigură. Siguranța percepută de elevi este similară atât în mediul urban, cât și în mediul rural, peste 90% dintre ei se simțindu-se în siguranță (tabelul 21).

Tabel 21. Cât de în siguranță te simți pe drumul până la școală și înapoi?

		Foarte în siguranță	Destul de în siguranță	Nu prea în siguranță	Deloc în siguranță
Sunt:	Fată	53,2%	36,4%	7,8%	2,5%
	Băiat	58,2%	30,2%	8,6%	3,1%
Mediul	Rural	60,9%	28,4%	7,9%	2,8%
	Urban	51,0%	37,4%	8,8%	2,7%
	Total	55,7%	33,2%	8,4%	2,8%
Clasa	a II-a	67,2%	19,4%	8,4%	5,0%
	a IV-a	51,3%	36,0%	11,0%	1,7%
	a VI-a	48,4%	44,2%	5,6%	1,7%

Copiii din clasele mai mici se simt în mai mare siguranță pe drumul spre școală comparativ cu colegii lor din clasele mai mari (67,2% dintre elevii de clasa a doua afirmă că se simt foarte în siguranță comparativ cu 51,3% în clasa a IV-a și 48% în clasa a șasea). Băieții, de asemenea și elevii care învață în mediul rural raportează într-o mai mare măsură că se simt foarte în siguranță pe drumul spre școală.

Climatul și siguranța în școală

Întrebând copiii cum percep climatul din școală din perspectiva siguranței, ei raportează că bătăile între copii nu sunt foarte frecvente, fiind zilnice sau aproape zilnice în mai puțin de 25% dintre cazuri. Datele arată situații similare atât în mediul rural, cât și în cel urban (tabelul 22).

Tabel 22. Cât de des copiii de la școala ta se bat? (clasele a IV-a și a VI-a)

	În fiecare zi	În cele mai multe din zile	Cel puțin o dată pe săptămână	Mai rar	Nu știu
Rural	14,7%	7,8%	18,2%	46,6%	12,7%
Urban	13,2%	6,1%	18,6%	45,5%	16,6%

Certurile, în schimb, sunt mai frecvente în toate clasele, atât în mediul urban, cât și în rural, peste 60% dintre copii fiind de acord sau total de acord cu afirmația că „sunt multe certuri între copiii din clasa mea” (tabelul 23). Există diferențe semnificative între grupele de vârstă, certurile fiind mai frecvente în clasele mai mari. În schimb, aproape jumătate din copiii din clasa a doua nu sunt de acord cu afirmația privind certurile frecvente.

Tabel 23. Sunt multe certuri între copiii din clasa mea (toate clasele)

		Nu sunt de acord	Foarte puțin de acord	Oarecum de acord	Foarte de acord	Total de acord
Mediul	Rural	21,0%	17,4%	22,3%	11,6%	27,8%
	Urban	22,7%	18,5%	23,2%	12,4%	23,1%
Clasa	a II-a	29,9%	13,2%	17,2%	13,2%	26,5%
	a IV-a	19,4%	22,3%	29,0%	10,5%	18,8%
	a VI-a	15,7%	18,1%	22,0%	12,4%	31,8%

În general, majoritatea copiilor din rural și urban percep o mare siguranță, aproape 90% considerând că se simt în siguranță în școală (vezi tabelul 24).

Tabel 24. *Mă simt în siguranță la școală (toate clasele)*

		Nu sunt de acord	Foarte puțin de acord	Oarecum de acord	Foarte de acord	Total de acord
Sunt:	Fată	2,7%	1,7%	10,0%	27,3%	58,4%
	Băiat	4,5%	4,5%	11,1%	22,1%	57,8%
Mediul	Rural	4,6%	3,5%	9,6%	24,4%	57,9%
	Urban	2,6%	2,6%	11,1%	25,6%	58,1%
Clasa	a II-a	5,2%	2,3%	4,1%	27,4%	61,0%
	a IV-a	1,7%	2,2%	12,7%	25,1%	58,3%
	a VI-a	4,0%	4,5%	14,3%	22,4%	54,8%

Întrebând copiii despre experiența lor privind diferite forme ale agresiuni fizice, verbale sau excludere experimentate, peste jumătate dintre ei spun că nu au avut parte de niciuna dintre acestea la școală. Astfel, 66,1% dintre copii spun că niciodată nu au fost loviți de alți copii în școală, 61,7% nu au fost excluși din jocurile și activitățile comune din clasă, iar 57,1% nu au primit porecle supărătoare.

Cele mai frecvente forme de agresiune în școală în percepția copiilor sunt poreclele (42,8% fiind supuse cel puțin o dată la astfel de comportamente). Victimizarea relațională și lovirea din partea colegilor sunt mai rare (doar 6,6% dintre copii raportând că au fost loviți de mai mult de 3 ori în ultima lună).

Tabel 25. În luna trecută... (toate clasele)

	Niciodată	O dată	De 2 sau 3 ori	Mai mult de 3 ori
Ai fost lovit de alți copii la școală?	66,1%	17,2%	10,0%	6,6%
Copiii din școală ți-au dat porecle supărătoare	57,1%	20,5%	10,3%	12,0%
Copiii din clasa ta NU te-au lăsat să participi la jocurile și activitățile lor?	61,7%	18,5%	8,6%	11,2%

Atitudini față de școală

Copiii sunt în general mulțumiți cu diferitele aspecte ale școlii, dar satisfacția lor scade cu vârsta. Cel mai mult ei sunt mulțumiți de lucrurile pe care le-au învățat la școală, iar cel mai puțin de ceilalți copii din clasă (tabelul 26).

Tabel 26. Satisfacția cu viața de elev, cu lucrurile învățate la școală și cu colegii de clasă
(medii pe clasă)

	Clasa a II-a (scala 1-5)	Clasa a IV-a (scala 0-10)	Clasa a VI-a (scala 0-10)
Viața ta de elev	4,5	8,9	8,7
Lucrurile pe care le-ai învățat la școală	4,7	9,2	8,9
Ceilalți copii din clasă	4,4	8,6	8,2

Fetele arată o mai mare satisfacție cu viața de elev și cu lucrurile pe care le-au învățat în școală (tabelul 27).

Tabel 27. Satisfacția cu viața de elev, lucrurile învățate la școală și colegii de clasă în funcție de gen și de mediul școlii (medii pentru clasele a IV-a și a VI-a).

	Fată	Băiat	Rural	Urban
Viața ta de elev	9,0	8,5	8,9	8,8
Lucrurile pe care le-ai învățat la școală	9,2	8,9	9,2	9,1
Ceilați copii din clasă	8,4	8,4	8,5	8,4

Pe de altă parte, elevii din mediul rural sunt mai mulțumiți cu toate aspectele menționate, clasamentul celor trei aspecte enumerate fiind similar și în cazul lor.

Zona de locuit

În ceea ce privește zona în care trăiesc copiii, peste 70% dintre copii sunt foarte de acord sau total de acord cu afirmația „mă simt în siguranță când mă plimb în zona în care locuiesc” (tabelul 28).

Tabel 28. Mă simt în siguranță când mă plimb în zona în care locuiesc (clasele a IV-a și a VI-a)

	Nu sunt de acord	Sunt foarte puțin de acord	Sunt oarecum de acord	Foarte de acord	Total de acord
<i>Gen</i>					
Fată	3,1%	5,2%	18,3%	28,4%	45,0%
Băiat	3,0%	2,9%	14,1%	26,4%	53,6%
<i>Mediu</i>					
Rural	2,9%	3,6%	13,9%	28,8%	50,8%
Urban	3,4%	4,5%	18,1%	26,0%	47,9%
<i>Clasa</i>					
a IV-a	5,0%	4,7%	14,0%	26,9%	49,4%
a VI-a	1,4%	3,5%	18,2%	27,8%	49,2%

Analizând datele obținute observăm că băieții (80%) sunt mai mulțumiți decât fetele (73,3%). Nivelul de satisfacție față de siguranța zonei în care trăiesc copiii se schimbă în funcție de mediul școlar. Elevii care învață la școlile din mediul rural (79,6%) sunt mai mulțumiți decât colegii lor din mediul urban (73,9%). Observăm și alte diferențe în ceea ce privește răspunsul la întrebarea „mă simt în siguranță când mă plimb în zona în care locuiesc”. Astfel, cei din clasa a IV-a au ales varianta „nu sunt de acord” sau „sunt foarte puțin de acord” într-un procent mai mare decât cei din clasa a VI-a (9,8%, față de 4,9%).

Pe de altă parte, în cazul întrebării „În zona mea sunt destule locuri de joacă sau de distracție”, procentul răspunsurilor „sunt foarte de acord” sau „total de acord” scade cu aproximativ 20 de procente (tabelul 29).

*Tabel 29. În zona în care locuiesc sunt destule locuri de joacă sau de distracție
(clasele a IV-a și a VI-a)*

	Nu sunt de acord	Sunt foarte puțin de acord	Sunt oarecum de acord	Foarte de acord	Total de acord
<i>Gen</i>					
Fată	14,5%	12,1%	18,7%	22,8%	31,8%
Băiat	13,5%	14,3%	20,3%	15,1%	36,9%
<i>Mediu</i>					
Rural	18,6%	12,9%	14,1%	19,1%	35,2%
Urban	9,6%	13,5%	24,2%	18,9%	33,8%
<i>Clasa</i>					
a IV-a	14,8%	16,5%	19,8%	17,8%	31,1%
a VI-a	13,1%	9,8%	18,9%	20,0%	38,3%

Astfel, băieții consideră într-o mai mare măsură ca suficiente locurile de joacă (36,9% sunt total de acord, față de 31,8%). O posibilă explicație a acestei diferențe se poate găsi în modul de petrecere a

timpului liber. Băieții aleg în mai multe cazuri activități petrecute în aer liber și sunt mai puțin pretențioși cu calitatea locurilor de joacă decât fetele (vezi tabelul 30).

Există diferențe între satisfacția copiilor cu locurile de joacă în mediul rural și cel urban. Cei care trăiesc în mediul rural sunt mai mulțumiți de zonele de joacă sau distracție (54,3% sunt foarte sau total de acord) decât copiii din zonele urbane (52,6%). O posibilă explicație acestei diferențe poate fi existența în mediul rural a mai multor locuri potrivite activităților în aer liber (chiar dacă nu tot la fel de amenajate ca și cele din mediul urban). Să remarcăm însă că părerea copiilor din mediul rural este mai împărțită, astfel încât aproape o treime dintre ei (31,5%) consideră locurile de joacă insuficiente (față de 23% în mediul urban).

Există și diferențe semnificative în funcție de clasa respondențului. Copiii din clasa a VI-a sunt „foarte de acord” sau „total de acord” într-un procent de 58,3%, mai ridicat față de cei din clasa a IV-a (48,9%). O explicație ar fi că elevii din clasa a VI-a preferă în mai mică măsură activități de timp liber în afara casei față de copiii din clasa a IV-a (vezi tabelul 30) și de aceea nu simt nevoia de mai multe locuri de joacă.

Activități de timp liber

Dintre activitățile de timp liber, cea mai răspândită este vizionarea TV (vezi tabelul 30). Aceasta reprezintă o activitate zilnică pentru 66,1% dintre copiii care au completat chestionarul. Altă activitate zilnică de timp liber frecvent amintită (54,3%) este cea petrecută în relaxare, vorbind cu alții sau distrându-se cu familia, ceea ce evidențiază importanța relațiilor interpersonale în viața copiilor. Observăm că petrecerea timpului în afara casei se desfășoară zilnic în 51,8% de cazuri. Jocurile electronice sunt folosite zilnic de 44,3% dintre copii, iar rețelele sociale sunt utilizate zilnic de 40,9% în rândul copiilor și adolescenților.

Tabel 30. Activități de timp liber (toate clasele)

	Niciodată	Mai puțin de o dată pe săptămână	O dată sau de două ori pe săptămână	Trei sau patru zile pe săptămână	Cinci sau șase zile pe săptămână	În fiecare zi
Mă uit la televizor	3,7%	5,4%	5,0%	7,2%	12,6%	66,1%
Fac sport sau exerciții fizice	8,6%	9,6%	19,4%	10,8%	15,3%	36,3%
Mă relaxez, vorbesc cu alții sau mă distrez cu familia	3,1%	5,5%	9,2%	12,0%	16,0%	54,3%
Mă joc sau îmi petrec timpul afară	3,3%	7,5%	9,4%	11,8%	16,2%	51,8%
Folosesc rețelele sociale	25,3%	7,2%	6,3%	9,1%	11,3%	40,9%
Joc jocuri electronice	14,6%	8,0%	10,1%	8,4%	14,5%	44,3%
Nu fac nimic sau mă odihnesc	25,9%	13,8%	11,2%	7,9%	9,3%	31,8%

Între activitățile zilnice se regăsesc și cele active de agrement, precum sportul sau exercițiile fizice (36,3%). Petrecerea timpului liber în formă pasivă este raportată ca zilnică într-un procent de 31,8%. Răspunsul s-ar putea datora și neclarității sensului de timp liber. În unele cazuri acesta se înțelege ca inactivitate, cum au conchis unele cercetări efectuate în rândul tinerilor (Szabó și Bauer, 2009). La polul opus, activitățile cu cea mai mare frecvență relativă de răspunsuri de „niciodată” sunt utilizarea rețelelor sociale (25,3%) și aceea de a nu face nimic (25,9%). Din analiza datelor privind petrecerea timpului liber se conturează concluzia că cele mai multe activități sunt cele petrecute acasă.

În tabelul 31 este analizat modul de petrecere a timpului liber în funcție de vârsta copiilor, de mediul de locuire și de genul lor.

Tabel 31. Activități pe care le fac copiii cel puțin de două ori pe săptămână (toate clasele)

	Mă uit la televizor	Fac sport sau exerciții fizice	Mă relaxez, vorbesc cu alții sau mă distrez cu familia	Mă joc sau îmi petrec timpul afară	Folosesc rețelele sociale	Joc jocuri electronice	Nu fac nimic sau mă odihnesc
<i>Gen</i>							
Fată	86,0%	57,7%	78,2%	78,3%	44,6%	52,0%	52,5%
Băiat	82,0%	64,7%	77,9%	80,6%	55,7%	75,2%	52,2%
<i>Clasa</i>							
a II-a	84,0%	61,3%	78,0%	79,6%	50,2%	63,2%	52,8%
a IV-a	88,4%	66,5%	84,8%	84,6%	55,4%	70,7%	51,2%
a VI-a	85,4%	59,2%	83,8%	75,3%	77,9%	68,0%	43,1%
<i>Mediul</i>							
Rural	86,4%	55,9%	76,1%	85,1%	52,7%	61,6%	54,0%
Urban	81,6%	66,4%	79,9%	74,3%	47,9%	64,7%	51,6%

Analizând răspunsurile referitoare la activități pe care le fac copiii cel puțin de două ori pe săptămână, observăm că băieții sunt mai activi, făcând sport sau exerciții fizice (64,7%) în mai mare măsură decât fetele (57,7%). Ei își petrec mai mult timpul în afara casei (80,6% față de 78,3% fetele) dar și joacă mai mult jocuri electronice.

Fetele, în schimb, se uită mai mult la televizor decât băieții (86% față de 82%), se relaxează, vorbesc cu alții sau cu familia într-o mai mare

măsură. Observăm că există o diferență semnificativă în funcție de gen în privința răspunsurilor la întrebarea privind petrecerea timpului liber folosind rețelele sociale: în timp ce 44,6% dintre fete intră pe rețele sociale de cel puțin două ori pe săptămână, în cazul băieților procentul este mult mai mare, de 55,7%.

Timpul petrecut cu jocuri sau în aer liber scade cu vârsta, lăsând loc vizionării TV și utilizării rețelelor sociale. Copiii din clasa a IV-a sunt cei care petrec timpul liber în modul cel mai variat. Ei se implică în fiecare formă de activități într-o mai mare măsură decât colegii din celelalte două grupe de vârstă.

Copiii din școlile din mediul rural petrec mai mult timp în fața televizorului decât colegii din mediul urban. 86,4% dintre elevii din mediul rural și 81,6% dintre cei care învață mediul urban o practică cel puțin de două ori pe săptămână. O diferență în același sens este înregistrată în privința odihnei. Celelalte activități sunt mai caracteristice respondenților din mediu școlar urban.

Analizând datele privind satisfacția cu modul de folosire a timpului liber nu se observă diferențe semnificative în funcție de sex (vezi tabelul 32).

Tabel 32. Satisfacția cu modul de petrecere a timpului liber (Clasele a IV-a și a VI-a)

		Clasa a II-a (scala 1-5)	Clasa a IV-a (scala 0-10)
Sunt:	Fată	4,7	9,3
	Băiat	4,6	9,3
Mediul	Rural	4,7	9,2
	Urban	4,7	9,3
Clasa	a II-a	4,7	-
	a IV-a	-	9,4
	a VI-a	-	9,2

Elevii din mediul urban se simt puțin mai mulțumiți de modul de petrecere a timpului liber decât cei din mediul rural. Diversitatea activităților este mai mare în acest mediu, existând aici de exemplu mai multe posibilitățile de a face sport. Elevii din clasa a IV-a sunt mai mulțumiți de modul de petrecere a timpului liber decât cei dintr-a VI-a. Acest rezultat este în concordanță cu răspunsul la întrebarea dacă zona în care locuiesc sunt destule locuri de joacă sau de distracție (vezi tabelul 29). Ei sunt mai activi în fiecare domeniu în parte, desfășoară o activitate mai bogată decât colegii cu doi ani mai mari.

Satisfacția cu viața ca întreg

Alături de satisfacția cu diferite domenii ale vieții, în chestionar a fost inclusă satisfacția cu viața ca întreg, indicator al bunăstării subiective a copiilor. Pentru copiii de clasa a IV-a și a VI-a am folosit întrebarea cu răspunsuri de la 0 la 10. Pentru copiii de clasa a II-a a fost folosită scala fețelor, ale cărei răspunsuri au fost codificate de la 1 la 5.

Pe ansamblu, copiii au răspuns că sunt foarte mulțumiți cu viața lor ca întreg. Peste 81,3% din copiii de 10 ani și 79,3% din cei de 12 ani sunt pe deplin satisfăcuți cu viața lor (răspunzând cu 10). Cu 9 au răspuns 11,3% dintre cei de clasa a IV-a și 13,1% dintre cei de clasa a VI-a. Un singur procent dintre copiii de clasa a VI-a a dat răspunsuri sub mediana scalei de 5, iar în cazul clasei a VI-a procentul de respondenți cu răspunsuri ce ar corespunde nemulțumirii cu viața ca întreg a fost de doar 1,6% (figura 2).

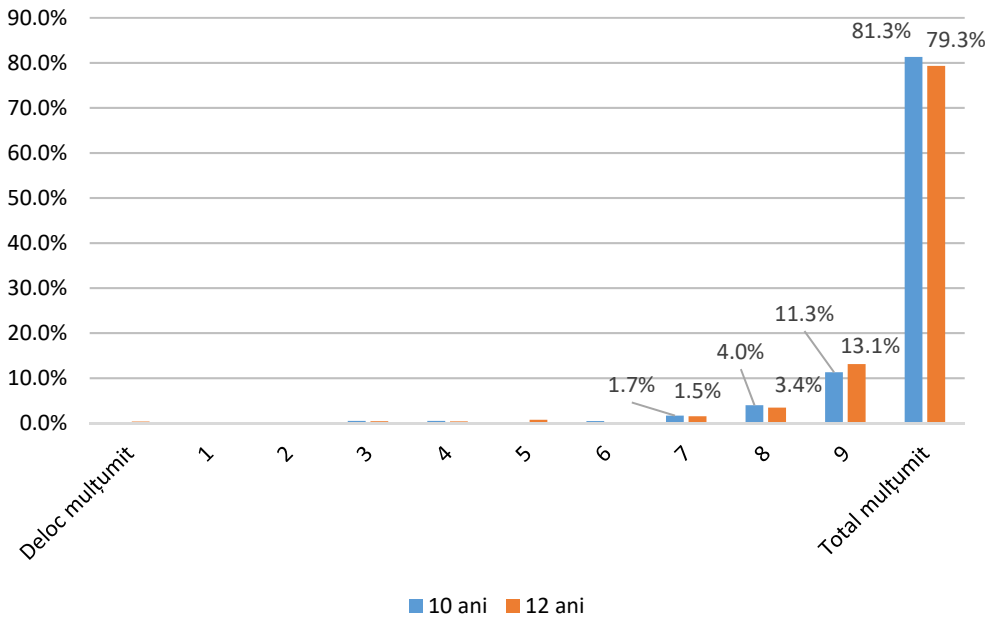

Figura 2. Satisfacția cu viața ca întreg (clasele a IV-a și a VI-a)

În rândul copiilor de 8 ani, 77% au încercuit față cea mai fericită (5 pe scala de la 1 la 5) și 16% au încercuit față mulțumită (4 pe scara de la 1 la 5). 2% dintre copiii de clasa VI-a au dat răspunsuri sub mediana scalei, ceea ce ar arăta că sunt mai degrabă nemulțumiți de viața lor ca întreg.

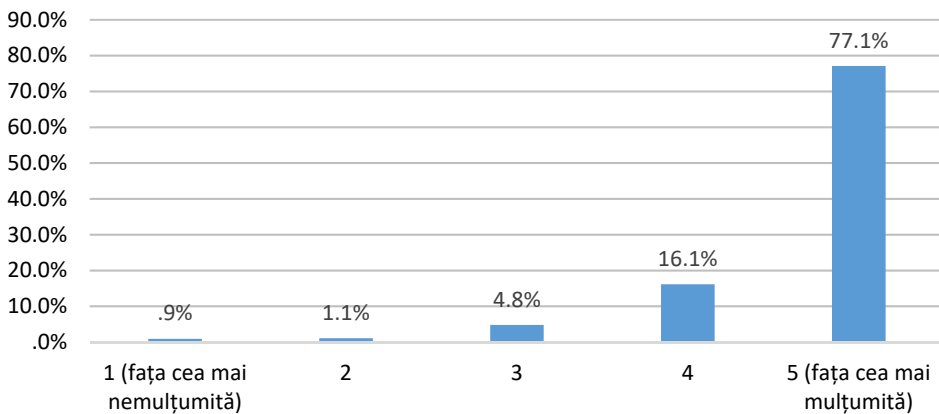

Figura 3. Satisfacția cu viața ca întreg (clasa a II-a)

În cele ce urmează am analizat distribuția satisfacției cu viața ca întreg în funcție de caracteristicile socio-demografice ale copiilor (tabelul 33).

Tabel 33. Satisfacția cu viața ca întreg (Clasele a IV-a și a VI-a)

		Clasa a II-a (scala 1-5)	Clasele a IV-a și a VI-a (scala 0-10)
Sunt:	Fată	4,7	9,6
	Băiat	4,7	9,6
Mediul	Rural	4,7	9,6
	Urban	4,6	9,7
Etnie	Română	-	9,6
	Maghiară	-	9,6
	Rromă	-	9,4
Mama plecată mai mult de o lună în străinătate		-	9,3
Tata plecat mai mult de o lună în străinătate		-	9,4
Clasa	a II-a	4,7	-
	a IV-a	-	9,7
	a VI-a	-	9,6

Nu am identificat diferențe semnificative de gen în nivelurile bunăstării subiective. În schimb, pentru vârstă există un trend semnificativ din punct de vedere statistic: copiii de clasa a IV-a au niveluri mai ridicate de bunăstare subiectivă decât cei de clasa a VI-a (cum o și prezic cercetările anterioare). Nu există o diferență semnificativă între copiii care învață în mediul rural și cei care învață în mediul urban. Pe de altă parte, așa cum era de așteptat, copiii romi au cele mai scăzute niveluri de satisfacție cu viața ca întreg. Date fiind problemele acestor copii, generate de lipsa de educație, de sărăcie și excluziune socială, diferența față de celelalte etnii este încă mult mai mică decât ne-am aștepta.

În ce privește categoria de copii cu părinți ce lucrează în străinătate, este cunoscut că aceștia se confruntă adesea cu efecte psihologice negative și au probleme de integrare, manifestând comportamente violente și având rezultate școlare mai scăzute (Chipea și Bălătescu, 2010). Rezultatele studiului nostru arată că mamele a 8,4% și tații a 16,1% dintre copiii din clasele a IV-a și a VI-a au fost plecați în străinătate mai mult de o lună în ultimul an. Pe ansamblu, copiii ai căror părinți au trăit sau lucrat în

străinătate au o satisfacție cu viața mai redusă. Cei mai puțin mulțumiți de viață au fost cei a căror mamă a fost plecată în străinătate (tabelul 33).

CONCLUZII ȘI LIMITĂRI

Scopul acestui studiu a fost culegerea, pe baza unui instrument standardizat, de date care să reflecte situația actuală a bunăstării copiilor din județul Bihor, deschizând calea pentru o monitorizare periodică a bunăstării copiilor, pe baza unui set de indicatori testați la nivel internațional și discutați cu reprezentanții specialiștilor și ai comunității locale.

Cercetarea cantitativă pe bază de chestionar a fost realizată pe un eșantion de 1237 de copii din clasele a II-a, a IV-a și a VI-a în perioada noiembrie-decembrie 2017. Au fost analizate variațiile indicatorilor selectați în funcție de gen, clasă, mediul în care este localizată școala și etnie.

În ce privește genul, diferențele identificate sunt mai degrabă mici. Unele activități de timp liber sunt mai preferate de băieți (jocurile pe calculator, participarea în rețele sociale și joaca în aer liber) și altele de fete (activitățile cu familia și vizionarea TV). Fetele arată o mai mare satisfacție cu viața de elev și cu lucrurile pe care le-au învățat în școală dar se simt mai puțin în siguranță pe stradă în zona de locuit.

Elevii din clasele mai mari sunt în general mai puțin mulțumiți de diferitele aspecte ale vieții lor decât cei din clasele mai mici, inclusiv de viața luată ca întreg. Excepție face satisfacția cu prietenii. Ei se joacă mai puțin în aer liber dar au într-o mai mare proporție o cameră a lor, bani de buzunar, au acces și folosesc într-o mai mare măsură Internetul.

Copiii din mediul rural nu beneficiază într-o măsură similară cu ceilalți de cameră proprie și stau mai puțin pe calculator, se uită mai puțin la TV și fac mai puțin sport. Totuși, ei se simt mai în siguranță pe drumul spre școală, în zona de locuit și sunt în general la fel de mulțumiți de majoritatea aspectelor vieții lor ca și copiii care învață în mediul urban.

Pe ansamblu însă este de notat că cea mai mare parte a copiilor intervievați a dat răspunsuri extrem de pozitive la întrebările de satisfacție. În altă parte aceste rezultate au fost discutate și s-a încercat explicarea lor prin ceea ce a fost considerat ca fiind o eroare de ordin pozitiv indusă de scalele cu număr mare de puncte folosite și de situația de interviu (vezi Bălțătescu și Bacter, 2015, pp. 73-74).

Lăsând la o parte aceste dezbateri privind nivelurile medii foarte ridicate obținute ale satisfacției copiilor, am găsit că grupurile defavorizate precum romii sau copiii cu părinți plecați la muncă în străinătate sunt mai nemulțumiți de viața lor în general. Studiul a identificat de asemenea numeroase dimensiuni în care datele obiective, dar și evaluările copiilor, indică puncte slabe ale bunăstării lor. Aceste grupuri vulnerabile de copii și familiile lor trebuie să fie în centrul atenției factorilor de decizie care trebuie să se preocupe de asigurarea unor condiții de viață mai bune și unor șanse egale de acces la educație, ceea ce ar reprezenta o garanție că nu le va fi afectat viitorul.

BIBLIOGRAFIE

- Apostu, O., Balica, M., Fartușnic, C., Florian, B., Hora, I. și Voinea, L. (2015). Copiii care nu merg la școală. O analiză a participării la educație în învățământul primar și gimnazial. București: Institutul de Științe ale Educației, UNICEF România.
- Bădescu, G. și Petre, N. (2016). *Bunăstarea copilului din mediul rural*. Cluj-Napoca: Risoprint.
- Bălțătescu, S. și Bacter, C. (2015). *Bunăstarea văzută prin ochii copiilor români: rezultatele studiului internațional „Lumea copiilor” (ISCWeB)*. Oradea, Cluj-Napoca: Editura Universității din Oradea, Editura Presa Universitară Clujeană, accesat la: <http://editura.ubbcluj.ro/www/ro/ebook.php?id=1978>.
- Children's Worlds. Third wave (2017). *The questionnaire*, accesat la: <http://www.isciweb.org/?CategoryID=158>.
- Chipea, F. și Bălțătescu, S. (2010). Copiii lăsați acasă de emigranți. Studiu în județul Bihor, *Sociologie românească*, vol. VIII, nr. 4, pp. 104-126, Accesat la: <http://www.arsociologie.ro/rezumate/47-chipea-baltatescu-4-2010>.
- European Commission (2016). *Education and training monitor 2016. Directorate-General for Education and Culture*, Publication Office of the European Union, Luxemburg.
- Guvernul României (2014). Strategia națională pentru protecția și promovarea drepturilor copilului 2014-2020, disponibilă pe: https://www.dcnnews.ro/anpdca-strategia-nationala-2014-2020-pentru-drepturile-copilului-aprobata_464966.html.
- Institutul Național de Statistică (2016). *Recensământul populației și a locuințelor*, Accesat la: <http://www.recensamantromania.ro/rezultate-2/>.
- Olah, S., Ștefănescu, F., Flora, G. și Roșeanu, G. (2016). *Indicatori economico-sociali ai județului Bihor în perspectiva comparativă*. Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană.
- Stănculescu, M. S., Marin, M. și Popp, A. (2012). Copil în România – O diagnoză multidimensională. UNICEF.
- Szabó, A. și Bauer, B. (2009). *Ifjúság 2008: Gyorsjelentés [Youth 2008 Report]*. Budapest: Szociálpolitikai és Munkaügyi Intézet.
- Varly, P., Iosifescu, C.-Ș., Fartușnic, C., Andrei, T. și Herțeliu, C. (2014). Costul investiției insuficiente în educație în România. București: UNICEF România.